

DOKTER

14 januari

Inleiding

In de serie beroepen voor de middenbouw gaat deze lesbrief over de dokter, arts, genezer of welke andere term dat beroep ook wordt aangeduid. Het beroep dokter is waarschijnlijk een van de oudste beroepen van de wereld. We kijken in de lesbrief daarom ook terug naar de dokter vroeger, maar ook naar het beroep nu. De lesbrief is gekoppeld aan 14 januari, de geboortedatum van Albert Schweitzer.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs (8-10 jaar)

Doelstellingen

- Leerlingen leren over het beroep dokter
- Leerlingen weten hoe er vroeger tegen ziek zijn en beter worden werd aangekeken
- Leerlingen weten met welke middelen mensen beter kunnen worden gemaakt.

Vakken en kerndoelen

Leergebiedoverstijgende kerndoelen

Werkhouding

- 1 De leerlingen hebben belangstelling voor de wereld om zich heen en ze zijn gemotiveerd deze te onderzoeken;
 - b: ze kunnen relevante informatie zoeken en deze gebruiken;
 - c: ze hebben plezier in het leren van nieuwe dingen.

Sociaal Gedrag

- 5 De leerlingen leveren een positieve bijdrage in een groep;
 - a: ze gaan respectvol met de anderen om;
 - d: ze durven in de groep voor hun eigen standpunt uit te komen.

Geschiedenis

Domein D: historisch besef

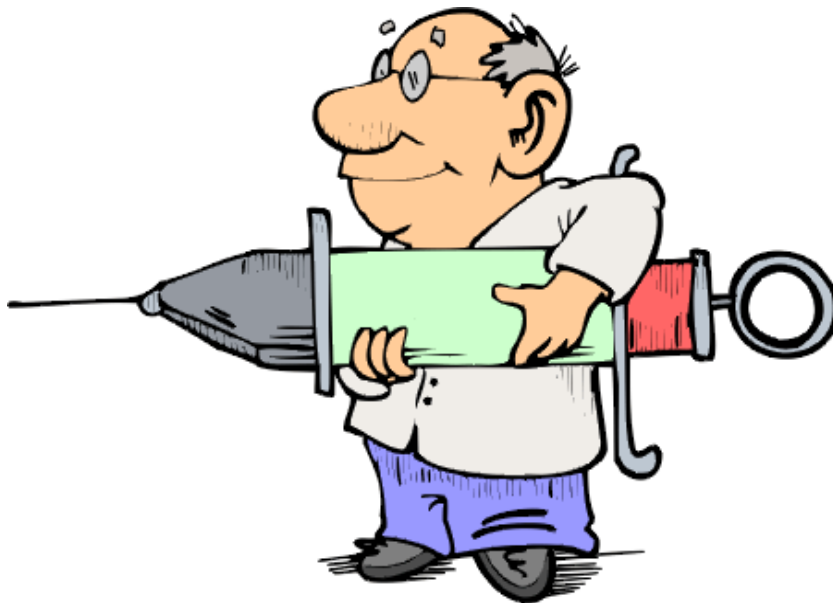
- 11 Leerlingen kunnen perioden en gebeurtenissen uit de geschiedenis op een tijdbalk plaatsen;
- 12 Leerlingen kunnen historische bronnen raadplegen.

Samenleving

- 15 De leerlingen kunnen enkele aspecten van het verschijnsel arbeid beschrijven.

W

werkbladen

Iemand die je gezond maakt

Ben jij nooit ziek? Bofkont!
 Bijna iedereen is wel een keertje ziek.
 Meestal kruip je dan in bed met een
 aspirientje. Na een paar dagen ben je
 weer beter.

1. Schrijf op wanneer je de laatste keer ziek was.

.....

Wat had je?

.....

Hoe lang ben je ziek geweest?

.....

Meestal gaat een ziekte vanzelf over. Zo niet, dan ga je naar een dokter. Of de dokter komt bij jou langs. Hij (of zij, als de dokter een vrouw is) luistert met een apparaat naar je borst (= stethoscoop). Hij geeft je medicijnen. Of hij stuurt je door naar een specialist in een ziekenhuis als het ernstig is.

Een dokter is iemand die ervoor gestudeerd heeft om zieke mensen beter te maken. Hij of zij heeft daar heel lang voor moeten studeren: minimaal zeven jaar om huisarts te worden; tien jaar of langer om specialist (in een ziekenhuis) te worden.

2. Een dokter wordt vaak ook met een ander woord aangeduid. Welk woord is dat?

.....

3. Welke doktersinstrumenten ken je? Schrijf de namen op of teken ze na op een apart vel.

.....

Ziek zijn en beter worden vroeger

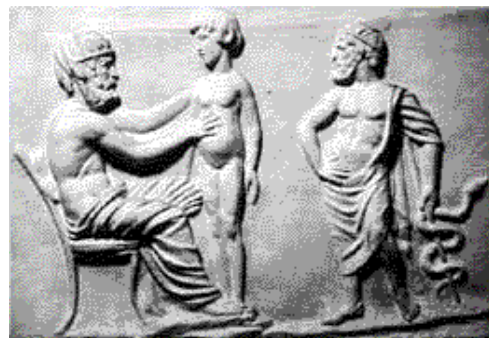
Mensen beter maken is een van de oudste beroepen van de wereld. Maar veel kunnen de genezers nog niet doen.

Schedel met gat

In de oudheid, tienduizend jaar geleden, gelooft men dat je ziek wordt als je de boosheid van de goden hebt opgewekt. Een genezer probeert je beter te maken door de boze geesten te verdrijven. Daarvoor boort hij een gat in je schedel om de boze geesten eruit te laten. In die tijd kunnen de genezers al gebroken benen rechtzetten.

De oude Egyptenaren* geloven dat mensen beter worden dankzij de hulp van de god Asklepios. Hij komt langs met een stok waar zich een slang om heen heeft gekronkeld.

Asklepios kijkt toe hoe een dokter een ziek kind onderzoekt

In *asklepions* (kleine ziekenhuizen) worden er voor het eerst kleine operaties gedaan. De patiënten worden verdoofd door ze een klap op hun hoofd te geven met een houten hamer. De Egyptenaren zijn ook de eersten die kruiden gebruiken om mensen beter te maken.

* 5450 v. Chr. – 400 n. Chr.

1. Hiernaast zie je het artsenteken. Wat heeft dit teken met vroeger te maken?

.....
.....
.....

De oude Grieken* geloven dat je gezond blijft door: niet te veel te eten, voldoende bewegen, regelmatig slapen en jezelf goed wassen. Als je ziek wordt, is dat niet de schuld van boze geesten, maar komt dat omdat je niet gezond leeft.

* 1400 v. Chr. – 337 v. Chr.

In de Middeleeuwen (rond 1350) doodt de pest (ook wel de *Zwarte Dood* genoemd) één derde van alle mensen. Ze weten niet hoe de ziekte ontstaat. Ze geven de schuld aan buitenlanders, aan mensen die een zonde begaan (zoals stelen), aan de stand van de planeten, aan vervuild water of aan slechte lucht.

De pest of de Zwarte Dood wordt in de Middeleeuwen uitgebeeld als geraamtes.

De doktoren in de Middeleeuwen proberen zich in deze kleding tegen de pest te beschermen

Kappers zijn tegelijkertijd doktoren. Zij combineren het knippen van je haren met het verrichten van kleine operaties. Je kunt ook beter worden door een pelgrimstocht te maken, door een koning of koningin aan te raken, door planetenkaarten te raadplegen of door bloedzuigers op je lichaam te zetten.

2. Kijk nog eens naar alle jaartallen op de werkbladen 3 en 4. Vul hieronder op de juiste plek verder in:
Om wie gaat het?
Hoe word je ziek?
Hoe word je beter?

3. In welke zaken die je gezond zouden maken, gelooft men nu nog steeds?

.....

.....

.....

.....

De tijd van ontdekkingen

Al die tijd weet men nog steeds niet goed hoe het menselijk lichaam er van binnen uit ziet. Een van de eersten die dat onderzoekt is Leonardo da Vinci (1452-1519). Hij snijdt lichamen van dode mensen open om dat te onderzoeken.

Anthonie van Leeuwenhoek bouwt in 1680 de eerste microscoop en ontdekt levende organismes (bacteriën) in druppels water.

Hij beseft nog niet dat die bacteriën de oorzaak kunnen zijn van ziektes.

William Harvey ontdekt in 1628 dat het bloed in je lichaam rondgepompt wordt door je hart. Toen hij dat in een boek opschreef, liepen al zijn patiënten weg. Ze dachten dat Harvey gek geworden was.

René Laënnec vindt in 1816 de stethoscoop uit. Daarmee kan een dokter luisteren naar de geluiden die je hart en longen maken. Hij hoort dan of er iets niet goed is.

Florence Nightingale (1820-1910) toont aan dat goede hygiëne (doktoren moeten hun handen wassen voor een operatie) infectie van een wond voorkomt.

1. Welke van bovenstaande ontdekkingen vind jij het belangrijkste? Geef aan waarom.

.....
.....

Ziek zijn en beter worden nu

In al die duizenden jaren zijn genezers en doktoren altijd mannen. De eerste vrouw die medicijnen mag gaan studeren in Nederland is Aletta Jacobs (1854-1929). Nu zijn er veel meer vrouwen die dokter worden.

Een dokter is nu iemand die aan het hoofd van een team staat. Hij heeft doktersassistentes of verpleegsters die hem helpen. Hij heeft veel instrumenten waarmee hij de gezondheid van een patiënt kan meten. Hij kan duizenden verschillende medicijnen geven.

Verschillende ziektes waar mensen vroeger aan dood gingen, komen niet meer voor: de pest en de pokken bijvoorbeeld. Andere ziektes die vroeger gevaarlijk waren, zijn dankzij medicijnen niet gevaarlijk meer.

Een huisarts geeft een kind een spuitje

Je kunt nog steeds dood gaan door een vreselijke ziekte, maar de kans daarop is kleiner dan vroeger. En als je ziek wordt, ben je tegenwoordig in deskundige handen.

1. Noem enkele ziektes op waaraan mensen nog steeds dood kunnen gaan.

.....
.....

2. Stel, jij wilt later dokter worden. Schrijf op hoe jij de zieken dan gaat helpen.

.....
.....
.....
.....

H

Handleiding

Iemand die je gezond maakt

Dit eerste werkblad is bedoeld als introductie op het beroep dokter en op ziek zijn en beter worden.

1. -
2. Arts.
3. Naast de stethoscoop bijvoorbeeld spatel met lamp (zoals in de tekening) voor het bekijken van je keel en tong, bloeddrukmeter, hamertje voor het testen van de reflexen, scalpel.

Ziek zijn en beter worden vroeger

We gaan met grote sprongen door de geschiedenis heen en kijken naar hoe er in het verleden tegen ziek zijn en beter worden werd aangekeken.

1. Het huidige artsenteken (esculaap) is ontleend aan Asklepios die altijd met een slang rondom een stok gekronkeld liep.
2. zie tekening:

	Wie?	Hoe word je ziek?	Hoe word je beter?
10.000 jaar v. Chr.	Mensen in de oudheid	Schuld van de goden	Boze geesten via een gat in je schedel eruit laten
5.000 jaar v. Chr.	Oude Egyptenaren	--	Via kruiden en kleine operaties
0	Oude Grieken	Je leeft ongezond	niet te veel eten voldoende bewegen regelmatig slapen jezelf goed wassen
2000	Middeleeuwen	Schuld van buitenlanders, zondaars, planeten, vervuild water of slechte lucht	Operatie door kapper, pelgrimstocht, aanraken koning(in), planetenkaart lezen, bloedzuigers

3. De adviezen van de oude Grieken en de methoden van de oude Egyptenaren.

De tijd van de ontdekkingen

Vanaf de Renaissance neemt de kennis over medische zaken toe, al wordt deze nog niet altijd in de praktijk gebracht.

1. Hier kan wellicht in een kringgesprek over gediscussieerd worden. Van alle ontdekkingen hebben patiënten nu nog profijt omdat men beter is gaan begrijpen hoe een en ander in elkaar steekt.

Ziek zijn en beter worden nu

Hoe kijken we nu tegen ziek zijn en beter worden aan?

1. Bijvoorbeeld kanker en aids.
2. U kunt dit in een kringgesprek doen of leerlingen een opstel laten schrijven.

Meer informatie op internet:

<http://www.bbc.co.uk/schools/gcsebitesize/history/medicine/>
Historisch overzicht van genezen door de eeuwen heen